

maj 1940 efter lang tids svagheit. Fra første verdenskrig var hans krop fyldt med granatsplinter, og han gennemgik talrige smertefulde operationer uden væsentlig bedring. Det republikanske Finlands regering sendte en krans til bisættelsen. I familiens gravkapel var allerede bisat to sønner, faldet i første verdenskrig.

Hessenfamilien er godt kendt i Danmarkshistorien; hans forfædre i et par generationer var vævet sammen med det danske kongehus, og hans faster var Christian IX.s gemalinde Louise (s. 289 ff.).

Anders Huldén har ikke meget til overs for tanken om Finland som kongedømme. Med blid sarkasme lægger han afstand til de kortsynede politikere, der for alvor troede, at deres planer kunne realiseres på trods af den storpolitiske udvikling. Det er bogens hovedtema, at Finland under en tysk konge med tyske tropper i landet og med en 100 % tysk-orienteret regering ville have været en katastrofe for landet. Verdenskrigens sejrherre ville have behandlet Finland som fjendeland med fare for at blive krigsskueplads og en ydmygende diktatfred som afslutning på eventyret.

I hele sin senere politiske karriere har Paasikivi gentagne gange ransaget sig selv og sin stilling til begivenhederne i 1918. Han har erkendt, at han begik sit livs eneste politiske fejltagelse, også sent som få uger før sin død i november 1956 gjorde den 86-årige højt ansete og kloge statsmand sine sidste optegnelser i det chartequ, der bar påskriften »1918«.

Henrik Bertelsen

Bo Grandien: *RönndrUVans glöd. Nygöticitistiskt i tanke, konst och miljö under 1800-talet*. (Nordiska museet, 1987). 394 s., 152 ill.

Med »RönndrUVans glöd« har Grandien

skrevet det sidste bind i en række, der kan læses som en trilogi over bærende temaer i svensk arkitekturhistorie i 1800-tallet. Hvor de to tidligere afhandlinger, »Drömmen om medeltiden« (1974) og »Drömmen om renässancen« (1979) byggedes op om arkitekterne C. G. Brunius og Wilhelm Scholanders samlede livsværker, er det i denne ligeså omfattende bog, en hel strømning, nygöticismen, der kredses ind.

Indledningsvis behandler Grandien den göticitistiske bevægelses forskydning fra politik til kultur under skandinavismen, og i et tilbageblik føres linier over bl.a. Götiska forbundet og Klopstock og Abildgaard helt ned til 1600-tallets svenske göticitisme. Først herefter – og af omfang er det næsten en bog henne i værket – fokuserer forfatteren ind på hovedemnet med sin sædvanlige grundighed og perspektivklarhed. Nygöticismens komponenter analyseres med bl.a. det oldnordiske dannelsesideal, og dens udformning i svensk billedkunst, arkitektur (dragestilen) og kunstindustri efterspores med særlig opmærksomhed over for fænomenet som nordistisk manifestation på tidens store internationale udstillinger. Sidste halvdel af bogen er undersøgelsens tyngdepunkt: her analyseres en halv snes svenske trævillauer fra 1870'erne, og deres oldnordiske stil ses ikke alene som nordiske udløbere af schweizerarkitekturen, men der kastes også lys over dem ud fra den antiurbane kulturkritiks restaurative drøm om »Det patriarkalske hus«. Forskelligartede danske relationer til det svenske stof berøres gennem fremstillingen, men selvsagt kan den ikke erstatte en samlet, tilsvarende dansk behandling, men Grandiens store indsats med de tre bøger, ikke mindst den aktuelle, burde i dansk sammenhæng virke ansporende.

Lars Dybdahl